

Poština plačana
v gotovini

Naročnina za
celo leto 12 Din.
Posamezna številka
1.50 Din, za ino-
zemstvo 2 Din.
Naroča se pri u-
pravi v Ljubljani,
poštni predal 290

ŽENSKI LIST

NEODVISEN ČASOPIS

Izhaja začetkom
vsakega meseca

Štev. 8

V Mariboru, 1. avgusta 1934

Leto XI

Svetovno žensko zborovanje proti vojni in fašizmu

Položaj žen vseh slojev in vseh narodov postaja od dne do dne težji. Fašistična reakcija, ki je naperjena proti pravicam delavskega razreda, proti pravicam narodnih manjšin in proti enakopravnosti žene, se vedno bolj širi. Za Italijo sta prišli na vrsto Nemčija in Avstrija, deželi, kjer so imele žene že popolno enakopravnost. V vseh deželah se giblje fašistična reakcija. Ker razpolaga navadno z obilnimi denarnimi sredstvi, ki jih ji dajejo na razpolago kapitalisti, je njeno delo razmeroma lahko in uspešno. Posebno uspešno je med nepoučenimi, neorganiziranimi masami žensk iz malomeščanskih in kmetijskih, deloma celo delavskih vrst. A kaj je posledica fašizma za žene, to vidimo jasno v fašističnih deželah Italiji, Nemčiji in Avstriji. Žena nima v javnosti nobenih pravic, en poklic za drugim se pod raznimi pretvezami zapira pred ženami. Glavna gesla proti ženi so: žena spada v hišo, k ognjišču, k možu in čim mnogoštevilnejšim otrokom. Materinstvo je edini namen žene. Žene, vrnite se v dom in prepuščajte svoja mesta moškim. Ta gesla so nevarna za marsikatero ženo, kajti skoro ni ženske, ki bi ne želela biti žena in mati. In čim težji je njen poklic, tem bolj privlačna postane slika idile ob domačem ognjišču pod varstvom moža. **Toda to geslo je laž!** Ni res, da bi bilo materinstvo edin namen žene. Ni res, da bi se dala ta največja naloga žene združiti samo z enim poklicem — gospodinjstvom. Ni res torej, da bi bilo edino gospodinjstvo ženi primeren poklic. **Predvsem pa je laž ona idilična slika ob domačem ognjišču.** Kajti koliko je mož, ki more dati dandanes družini toplo prijazno rodbinsko gnezdo z vsem potrebnim? Koliko jih je, ki morejo preživljati obilno družino. In fašizem zahteva velike družine, mnogo otrok, čim več otrok. Roditi otroke je ženina naloga napram državi. A država nima zato nikakih obveznosti napram njej. Nihče ji ne poplača njenega truda, nihče ne preskrbi za otroke, ki jih je državi v korist rodila in vzgojila.

In zakaj mora žena nazaj domov, k domačem ognjišču? Zato, da da svoje mesto v tovarni, pisarni, v šoli, v trgovini, kakemu moškemu — da moškemu »ne odjeda kruha«. Da da svoje mesto tistim brezposelnim, ki jim kapitalizem ne more ali noče preskrbeti dela; kapitalistični gospodarski sistem je propadel ob tej nalogi. Milijoni so brezposelni in kapitalistični gospodarski sistem jim ne zna dati dela. Fašizem reši to nalogo po svoje — žena naj bo brezposelna namesto moža in potem bo brezposelnost rešena. Kdo bo preskrboval brezposelno ženo — to je privatna zadeva nje in njene družine.

Fašizem ne postavlja važnih vprašanj: ali je dovolj dela za vse? Da, dovolj ga je. Ali je torej nemogoče prehraniti delavca in njegovo družino? Zita je »preveč«, bombaža je »preveč«, živine je »preveč«, lesa je »preveč«, nafte je »preveč«, kave je »preveč« in ljudi je »preveč« — ker ni dela in kruha!

Kaj pravi fašizem na to? O uničevanju živih in potrebnih surovin molči. V kratkem času se je v vseh deželah, kjer vlada fašizem materialni in kulturni položaj širokih plasti silno poslabšal. Preveliko število ljudi hoče fašizem omejiti s sterilizacijami manjvrednih. So naivni in pošteni učenjaki, ki mislijo res na bolne ljudi, ki bi bili pohabljeni ali idijoti sebi in drugim v nadlego. Toda so drugi, ki javno pišejo in branijo mnenje, da so manjvredni vsi revni, proletarci, ki si »niso znali« ustvariti boljšega položaja na svetu. Kajti pridobivanje denarja je v kapitalističnem sistemu najvažnejša dolžnost in zmožnost.

Fašisti raznih narodov povdarjajo veličino svojega naroda, svoje rase, ki sta več vredna od vseh drugih, nujna posledica je naraščanje imperialističnih teženj, širjenje sovraštva do vseh drugih narodov in ras, in vedno večja vojna nevarnost. Fašizem pomeni bedo in vojno, za ženo pa še brezpravnost in popolno odvisnost od moža.

V tem nevarnem trenutku so nekatere žene, ki se v različnih deželah že

dolgo bojujejo za mir in za ženske pravice, spričo resnosti svetovnega položaja in strašnega položaja žen pod fašističnim režimom odločile, da treba združiti vse ženske sile proti vojni in fašizmu in sploh proti vsem poskusom okrniti materialne in moralne pravice žena.

To je bil začetek velike organizacije, katere, rekle bi ustanovni občni zbor — svetovno žensko zborovanje proti vojni in fašizmu — se bo vršil v Parizu v Palais de la Mutualite, 4., 5. in 6. avgusta. Za to zborovanje se vršijo priprave že dolgo po vseh deželah. Centralni pripravljalni odbor deluje v Parizu, a po mnogih krajih, skoro v vseh deželah Evrope in Amerike in nekaterih kolonijalnih deželah se vrše priprave po krajevnih in narodnih pripravljalnih odborih. To gibanje ni strankarsko, ne omejuje se na noben narod, nobeno stranko, noben razred. Gre edino za voljo, boriti se proti imperialistični vojni, z vsemi njenimi grozotami in proti fašizmu z vsemi njegovimi težkimi posledicami. To nasprotje proti vojni in fašizmu ne sme biti le sentimentalni odpor, temveč odločna volja za boj, ne le proti pojavom fašizma, temveč tudi proti vsem njegovim, včasih skritim vzrokom.

Pozivu pripravljalnega odbora so se odzvali mnogi, posamezniki in predvsem mnoge velike organizacije. V Franciji sodelujejo med drugimi: Narodna zveza vojnih vdov (100.000 članic), Stalna delegacija francoskih društev za mir, Skupna federacija tekstilnih delavk, Liga za svobodo misli, Esperantisti, Skupna narodna organizacija javnih nameščencev in delavcev (40.000 članov), Zveza žensk proti vojni in bedi, Federacija francoskih gledaliških delavcev, Liga mater in vzgojiteljic itd.

V Ameriki se vrše velika javna zborovanja, pristopili so med drugimi Združeni svet žensk delavskega razreda, Organizacija new-yorških gospodinj. Ustanovil se je ameriški pripravljalni odbor in pričakujejo mnogo delegatov.

V Belgiji se je ustanovil provizoričen pripravljalni odbor z zastopnicami socialistk, Akad. izobraženih žen, Belgijske sekcije lige za mednarodno prijateljstvo, Socialnih delavk, Mednarodne ženske lige za mir in svobodo.

V Švici se žüriška grupa bavi s pripravami za svetovni kongres.

V CSR so se združile umetnice, intelektualke in delavke v energično akcijo za pripravo svetovnega zborovanja. Na čelo tega dela se je postavil Češki odbor za mir, ki predstavlja 32 pacifističnih, pedagoških in kulturnih organizacij s skupno 500.000 člani.

Tudi v Bulgariji se je ustanovil pripravljalni odbor.

Po vseh francoskih kolonijah, v Egiptu, Indiji, Indokini, se vrši živahna propaganda za zbrovanje in pripravljajo delegatke.

V Španiji deluje kljub vsem težočam pripravljalni odbor, v katerem igrajo vodilno vlogo socialistke, ki tudi v drugih deželah zavzemajo vidna mesta pri delu za svetovno zborovanje.

Pripravljalni odbor za svetovno žensko zborovanje proti vojni in fašizmu je skušal predvsem dobiti podatke o položaju žen med vojno in sedaj v krizi, priredil je anketo po treh velikih grupah delavnih žen: pri delavkah, intelektualkah in kmeticah, pri kmeticah posebej za a) male posestnice, b) za kmetice, c) za poljedelske delavke. Na podlagi te ankete bo sestavljeno poročilo za svetovno zborovanje. Istočasno se pripravljajo v vseh deželah resolucije z zahtevami žensk in iz teh se bo sklenila velika resolucija za vse zastopane ženske.

Naša dežela je pri delu nekoliko zaostala. Pozno smo dobili obvestilo in materijal. A vsaj sedaj moramo skušati hitro zbrati podatke in formulirati svoje zahteve. V kratkem bo Zveza delavskih žen in deklet razposlala delavkam anketo z istimi vprašanji, ki jih

stavlja svetovna anketa. Druge ženske organizacije bodo storile isto na svojem področju. Zastopale bodo Jugoslavijo: Ga. Vodvarska-Kočanda, ga. Zlata Kovačević, Zveza delavskih žen in deklet, Zveza akademsko izobraženih žen, Organizacija hišnih uslužbenk in Zenski Pokret, a v Ljubljani so se zedinile Zenske organizacije, da skupno poverijo svoje zastopstvo ge. Mariji Vilfan, ki se sedaj slučajno mudi v Parizu v študijske svrhe.

Za važno stvar gre: nemara za odločilni bo proti sovražnikom, ki nas vse ogrožajo: proti bedi, fašizmu in vojni. Ti sovražniki ogrožajo najbolj delavski razred, predvsem delavsko ženo, zato so tudi delavske žene prve poklicane za boj proti njim. A borba se ne tiče več samo delavskih žen, beda se je vselila v kmetске domove, v mnogo malomeščanskih in intelektualističnih družin. Njim vsem niža kapitalistični gospodarski sistem s pomočjo fašistične reakcije življenski standart, njim vsem ogroža eksistenco. Mnogi malomeščani in malomeščanke se še ne zavedajo svoje pripadnosti h proletarijatu. Naloga delavskih žen je, da jih podučijo, da jih pritegne v skupno borbo. Borba se mora vršiti na čim širši osnovi, na čim širši fronti. Samo dvoje nazorov je: ali priznaš, da so ljudje v bistvu enakopravni, da imajo pravico do čednega, zdravega stanovanja, do zdrave hrane, do dela, do odmora, do življenja, do ljubezni in do potomstva — vsi neglede na raso, na barvo, na narod, na razred, neglede na socialni položaj. Ali misliš, da ima tvoj narod, tvoja rasa, tvoj razred pravico do vsega, drugi »manjvredni« pa je nimajo. Če misliš to vljub vsem varijantam — si fašist. Ako veruješ v enakopravnost ljudi — si naš človek. In mi vsi — predvsem pa me žene, ki smo najbolj ogrožene, se moramo združiti v odločilni borbi proti vojni in fašizmu.

— — —

go. Zato so socialdemokrati pač storili usodno napako, ko so med imperialistično vojno izdali parolo obrambe domovine in tako pristali na to, da žrtvujejo interesu imperialistov življenje milijonov mladih delavcev in kmetov. Vse ogromne žrtve, ki so padle v vojni, vse tragedije in uničena življenja, vsa opustošenja in barbarstva imajo svoj vzrok v brezprimernem koristolovstvu in želji po profitu v breznačrtnem kapitalističnem gospodarstvu.

Tudi danes ni situacija skoroda nič izpremenjena. Društvo narodov, mirovne in razorožitvene konference pač najbolj dokazujejo brezmočnost ljudi nad interesi kapitalistov. Razorožitvene konference očitno dokazujejo, da težka industrija ne more dopustiti razorožitve. Kriza radi nadprodukcije se vedno bolj zaostruje. Fašizem, zadnja oblika kapitalističnega gospodarstva, s svojo vojaško šovinistično vzgojo, pripravljala v glavah ljudi teren za nove pokolje. »V Evropi zopet diši po topli, človeški krvi...«

Žene! Kdo je bil tisti, ki je med vojno največ, vse žrtvoval?! Kdo je pretrpel silne muke, ko so nam odhajali na vojno možje, bratje, sinovi in smo ostale same doma, okoli nas pa so se stiskale glavice izstradanih, objokanih otrok. Mož se je vrnil — brez rok, brez nog, slep, ves ubog in hrom, ali se pa sploh ni vrnil in niti ne vemo za njegov grob. Me pa smo garale vse dni in noči — zakaj!? Sedaj vidimo zakaj! Za tiste ljudi, ki sedaj nimajo kruha za nas, ki so sedaj pognali moža na cesto, ki izrabljajo naše otroke, ki nam sesajo kri! Vse žene ceiega sveta se združimo v močno fronto proti fašizmu in vojni, ne dopustimo novega uničevanja, zahtevamo svobodo, delo in kruh!

Dve ženi proletarki

Gjorgje Dimitrov je s svojim pogumnim in duhovitim nastopom v procesu o požaru nemškega parlamenta v Leipzigu vzbujal pozornost vsega sveta. Nas zanimata tudi ženi, ki sta bili z njim v najtesnejši rodbinski zvezi, namreč: Njegova mati Paraškeva-Dimitrova in njegova žena Ljubov.

Mati Dimitrova:

Vsako jutro, en četrt ure pred začetkom procesa je prihajala v spremstvu dveh žen (sestre Popova in sestre Taneva, Dimitrova soobtoženca), ter se vsedla v četrto ali peto klopi med poslušalce. Pazno je sledila dogodkom v sodni dvorani. Ni umela niti besede jezika v katerem se je razpravljalo, vendar je razumela vse. Njene temne, žareče oči privlačujejo nujno vsak pogled takoj nase. Enake, neizprosne, a vendar bliščeče oči zro tudi iz obličja njene sina Gjorgja Dimitrova, katere mu je nemški fašizem hotel podtakniti

1914 — 1934

Letos 28. julija je preteklo 20 let odkar je Avstro-Ogrska napovedala Srbiji vojno. To je bil začetek štiriletnega divjega uničevanja, ki je objelo ves svet. Vsi izumi človeškega duha so bili uporabljeni za čim temeljitejše uničevanje človeških življenj. Zakaj? so se izpraševali mladi, življenja polni ljudje, ki so morali moriti in umirati; zakaj? so doma ječale zapuščene matere, žene in otroci. Za domovino!??

Anarhično kapitalistično gospodarstvo svobodne produkcije in konkurence ima za posledico osredotočenje kapitala in produkcijskih sredstev v rokah nekaterih, združenih v sindikatih, kartelih in trustih. Oni diktirajo cene, obvladajo ves trg. Ker agrarni

produkti niso tako zaščiteni in ker je v interesu podjetnikov, da so čim cenejši, nastane nesorazmerje v cenah agrarnih in industrijskih izdelkov. Kmetje ne morejo več toliko konsumirati, ker mora profit ostati nezmanjšan podjetniki odpuščajo delavce in znižujejo mezde, tako da se njihova kupna moč zmanjša na minimum. Ko je na ta način notranji trg popolnoma izrabljen, si hočejo poiskati novih možnosti — a tu nalete na tuje kapitaliste v istih stiskah. Konflikt je torej neizbežen. Imperialistične težnje pod raznimi krinkami, so le izraz iskanja producentov novih trgov. Tudi zadnja svetovna vojna ni bila nič drugega kakor vojna za nove tige, za kolonije, da se porabi nakupičeno bla-

soudeležbo oz. sokrivdo na požigu palače nemškega parlamenta.

Večkrat sredi razprave se je Dimitrov obrnil in pogledal svojo mater. Sporazumevala sta se s pogledi.

Prvič v svojem življenju se je vozila z železnico. Odpravila se je od doma, da bi prisostvovala procesu. Predno je smela odpotovati, je morala poravnati precejšnjo vsoto davka. Dimitrovi so ubožni sofijski delavci, ki žive od lakotnih mezd, kljub temu zbrali v četrtr ure potrebno vsoto, da ji omogočijo potovanje. Kamor je prišla mati Dimitrova, povsodi jo je sprejelo mogočno čustvo ljubezni in solidarnosti. Pariški delavci so jo prišli sprejeti na kolodvor. Desettisoči so prišli, da so na shodu slišali Dimitrijevo mater govoriti v tujem jeziku kakih deset besedi. V Leipzigu in Berlinu je dobivala dnevno na stotine pisem. Nemško delavstvo ji je zatrjevalo neomajno solidarnost z njenim sinom.

Ljubov Dimitrova:

Kot štiriletni otrok je Ljubov postala sirota, vzela jo je k sebi teta, ki se je preživljala s šivanjem. Ljubov je že kot šestletna deklica morala pomagati teti pri šivanju. Njena teta je bila vdana alkoholu in je skoro vse zapila kar sta s šivanjem težko prislužile. V alkoholiziranem stanju je svojo nečakinjo dnevno pretepala.

Ko je bilo Ljubovi deset let je ušla iz te mučilnice in životarila štiri leta življenje bednega, brezdomskega, proletarskega otroka. Prenočevala je na stopnicah, pod mostovi in kletih ter se prehranjevala s priložnostnim zaslužkom. Štirinajstletni ji je uspelo dobiti stalno namestitev v nekem krojaškem ateljeju v Beogradu.

Tu se je seznanila s političnim in strokovnim pokretom srbskega proletarijata, ki pa tedaj še ni bil tako visoko razvit kakor bolgarski delavski pokret.

S sedemnajstimi leti se je izselila v Bolgarijo ter našla zaposlitev v Ruščuku v neki tovarni perila.

Že pred svojo izselitvijo je bila članica srbske delavske stranke, zato je tudi v Bolgariji takoj našla pot v bolgarsko socijaldemokratsko stranko. Ljubov Ivošević je tudi tu pridno delovala v strokovni organizaciji krojačev in šivilj.

Postala je urednica strokovnega časnika. Tu je spoznala Gjorgja Dimitrova, ki je bil urednik lista »Rabotničeski vjestnik«. Cesto sta pri eni in isti mizi ob svitu potrelejke pisala članke vsak za svoj list.

Ljubov ni postala samo znamenita politična sodelavka Dimitrova, marveč se je razvila v pesnico srbskega proletarijata. Kot srbska proletarka, ki je proletarsko bedo in gorje doživljala v najzgodnejši detinski dobi, je v svojih

pesmih opevala boje srbskega proletarijata. Njene pesmi poje srbsko delavstvo prav rado.

Štirje zvezki, ki so izšli od te proletarske pesnice v srbskem, bolgarskem in ruskem jeziku, so še shranjeni. Vest o aretaciji Gjorgja Dimitrova, njene ga moža, jo je prekruto zadela. Njeno zdravje je bilo vsled izčrpanosti bojev v Bolgariji in v emigraciji spodkopano, za to ni mogla več preboleti tega hudega udarca. Umrta je nekaj mesecev po Dimitrovi aretaciji kot žrtev provokacije, ki je bila izvršena nad njenim možem.

V svojem pesniškem delovanju in v svojem sobojevanju za proletarsko osvobojenje si je postavila neminljiv spomenik.

Iz podružnic

Rudarski festival v Zagorju

V preteklih štirinajstih dneh je doživela Zagorska dolina veliko posebnost. Nekaj dni pred kresom so nam naznanili velikanski letaki, da se vrši v nedeljo, dne 24. junija prvi veliki prosvetni večer, katerega priredi »Svoboda« s sodelovanjem vseh delavskih godbenih in pevskih društev iz revirjev Zagorja, Trbovelj in Hrastnika. Vršil se je na igrišču SK »Svobode« in SK »Zagorje« ob 6. uri zvečer.

Že v zgodnjih popoldanskih urah so se pričeli zbirati ljudje v manjših in večjih skupinah. Nekateri so jo mahinili naravnost do igrišča, a drugi na bližnje griče in hribočke, kajti vsi so hoteli slišati, prepevati in igrati naše delavske trpine. Po navadi gredo ob nedeljah večje skupine ven na izprehod v bližnje vasi in hribe, a ta dan jih ni bilo, ker ostali so v Zagorski dolini, hoteč videti in slišati kaj jim nudi delavstvo. Ko je prišla zaželjena ura, je bilo gledalcev na vseh krajih prav mnogo. Dasi so nekateri posedli po gričih na okoli jim ne zamerimo, saj pač, kakor je rekel s. Korinšek, oni so tudi naši in mi smo njihovi. Najprvo so nastopili združeni pevci (nad 200 pevcev) in zapeli Vzburjenje duhov, to je donel glas združenih povcev na okoli, kakor še nikdar v Zagorju. Zatem so se vrstili posamezni zbori pevcev in godbenikov, kateri so vsi želi burna odobravanja. Nekaj pesmi so morali tudi ponavljati, kajti petje in godba sta nam šle do srca. Od prevelikega ganotja je bilo marsikatero oko solzno. Razveseljivo je bilo tudi, da se je tega prosvetnega večera udeležilo mnogo uradništva, kateremu je tudi po godu napredek in izobrazba delavstva.

Le tako naprej in solnce svobode nam bode v združenju lepše sijalo.

Delavčeva žena.

Gladovna stavka rudarjev

Teden dni po prireditvi rudarskega festivala, so naše Zagorje zagrnil črni oblaki. V torek, dne 3. julija so naši rudarji radi napovedi znižanja mezd stopili v gladovno stavko, ostali so v rovih, odkoder se niso ganili prej, dokler ni TPD preklicala napovedanega znižanja mezd. Z rudarji vred so obstali tudi vsi zunanji delavci vsak na svojem obratu, kjer je zaposlen. Kakor blisk se je razširila stavka na vse revirje TPD. Žalostna vest, da ne bo naših mož, sinov in očetov iz rovov, nas je navdala s skrbjo, da smo se napolile do rovov, kjer smo zvedele, da res nočejo iz globin, dokler TPD ne popusti. Kaj smo ta čas prestale žene in družine ni mogoče popisati. Vsaka si je hotela pritrpati, da pošlje gladujočim hrano, a so naši združeni delavci vse odklanjali, kajti hoteli so vzdržati, dokler moč, magari dotlej, da jih poneso iz rovov, a sami niso šli prej, da so dobili vest o preklicu zahteve. V četrtek dopoldan so imeli obravnavo s TPD in vse je z napetostjo pričakovalo, kakšen bo uspeh. In res, popoldan ob 4. uri je prišla vest, da je TPD popustila. Vse je letelo vkup. Delavci obveščeni po obratih so se v skupinah bližali rovom, kjer so stopili v špalir, da sprejmejo najbolj trpeče. Kako ganljivi prizori so se odigravali pred rovom, ne more popisati moja roka. S cvetjem so jih posipali, z nagovori pozdravljali itd. A rudarji iz rovov so prišli s tresočimi koraki, prepadeni, gladni kot bi vstali iz grobov. Vsi ganjeni tudi niso mogli prikriti solza, ki so jim silile v oči. Samo da so spet med nami. Bilo je tudi precej onemoglih žrtev, a tudi ti so že prišli ob tednu k sebi. V soboto v opoldanskih urah je obiskal naše rudarje po revirjih tudi minister za šume in rude. Vsa čast našim delavcem, da so združeni tako vztrajali.

Delavčeva žena.

Slov. Javornik

S. Mici Krajčeva. Minuli teden je na Slov. Javorniku nenadno umrla s. Mici Krajčeva, roj. Giorgioni, hčerka znane s. Giorgionijeve in tajnika javorniške Svobode s. Giorgionija. Tudi pok. s. Mici, ki je umrla stara komaj 34 let, se je živahno udeleževala v našem gibanju in je bila tako članica javorniške »Svobode« kakor tudi jeseniške Zveze delavskih žena in deklet. Pokojnica je bila poročena s tovarniškim šo-

**Sodružice, agitirajte
za Zvezo delavskih
žen in deklet!**

ferjem Krajcem in je zapustila tri majhne otroke. Pogreb, ki se je vršil dne 29. junija, je pokazal vso njeno priljubljenost. Izrekamo najiskrenejše sožalje tako rodbini Krajčevi kakor tudi Giorgionijevim.

Zahvala. Ob smrti naše nepozabne žene, matere, hčerke in sestre Mici Krajčeve, roj. Giorgioni, izražamo vsem, ki so ji pomagali v težki bolezni, ji darovali lepe vence, jo spremili na zadnji poti in nas tolažili ob težki izgubi, pristrčno zahvalo. Posebej se še najlepše zahvaljujemo pevcem javniške Svobode za petje ob grobu in podružnici Zveze delavskih žena in deklet za nad vse častno spremstvo k zadnjemu počitku. Še enkrat: hvala vsem. — Slov. Javornik, dne 30. junija 1934. Družini Krajec in Giorgioni.

Črna

Podpisana se najiskreneje zahvaljujem vsem sodružicam Z. d. ž. i. d. v Crni za podporo, ki so mi jo naklonile ob poplavi in nabiralkam, ki so se spomnile moje nesreče. Moja skromna kajžica bi bila skoraj šla po vodi. Mi smo še sedaj izročeni na milost in nemilost vremenu. Saj drugače se ne spomni nikdo na nas. Sicer hodijo od vseh krajev pregledovat, a do pravega popravila pa ne pride, kaj je vzrok temu ne vem

Franciška Kaker.

Jesenice

Naznanjamo vsem članicam Zveze delavskih žen in deklet, da nas je za vedno zapustila članica in mamica 3 otrok Mici Krajčeva, dne 29. junija 1934. Zato izrekamo najiskrenejše sožalje njenemu možu, kakor tudi njeni materi Giorgini, katera je tudi zvesta članica Zveze. Pogreba smo se v zelo lepem številu udeležile, kar priča, da je bila umrla sodružica vsem priljubljena.

Naj spava sladko!

Članice Zveze delavskih žen in deklet, podružnica Jesenice.

Po svetu

Nekaj novih dogodkov je razburilo svet. Niso še dobili jasnega obraza, a so le potrdilo tega, kar uči historični materializem in dialektika.

Nemški narodni socializem se je zamažal. Milijoni včlanjenih v SA obrambnih četah, ki so bili sicer zadovoljni, da je Hitler pritiral nacionalizem do vrhunca, so čakali, da se izvrši še socialni program, ki je Hitlerju pomagal do zmage, da se socializira veleindustrija, razdeli veleposest in uvede nadzorstvo nad kapitalom. In ti so se razočarani bolj in bolj približevali skrajni levi; govorilo se je že o nacionalističnih boljševikih. Hitler je v strahu pred oboroženo in organizirano močjo svojih bivših pobornikov in v skrbi za njih materialno preskrbo sklenil poslati obrambne čete na dopust in jim prepovedal nošnjo uniforme. Na dru-

gi strani je začela veleindustrija zaradi zaletele nemške zunanje politike (ki je povzročila popolno izolacijo Nemčije in deloma bojkot nemškega blaga) pritiskati na Hitlerja, da svoj kurz spremeni na zunaj. Veleposestniški magnati, staro plemstvo, pristaši stare monarhije ter velekapital pa so zahtevali, da se tudi na znotraj pomete s tistimi socialnimi frazami in ostro zatre vsak naprednejši poskus. (Reprezentant velekapitala podkancler Papen). — Hitler se je znašel med dvema ognjema in izbral je govorice o pripravljajoči se zaroti, ki je veljala pa bolj njegovemu sistemu kot njemu osebno, udaril po svojih nasprotnikih z obeh strani. Začelo se je klanje, ki mu bo zgodovina težko našla opravičila. Padlo je mnogo imenitnih glav (načelnik napadalnih oddelkov Röhm, Hitlerjev prijatelj, general Schleicher, vodja katol. akcije Klausner itd., itd. Našteli so jih 77 mrtvih in ca. 5000 aretiranih. Hitler je zaenkrat s pomočjo vojske, policije in svoje elite čete SS še gospodar položaja. A je le še bolj igrača v rokah velekapitala in militarizma.

Klerofašistična Avstrija se slej ko prej bori proti opoziciji. Dočim se marksistična opozicija javlja z dobro obiskanimi zborovanji, nadaljujejo nar. socialisti z bombnimi atentati, rušijo in uničujejo, kar se jim le zdi tega vredno. Že Dollfuss je posegel po skrajno energičnih sredstvih. Pri komur se po določenem roku še najde orožje, zapade brez preiskave smrtni kazni. Oddaja ogromne množine orožja in razstreliva pa ni napravila atentatom konca.

Francoska diplomacija žanje na zunaj lepe uspehe. Zunanji minister Barthou je po Bukarešti obiskal še Beograd. Potem je potoval v London. Anglija se je v zadnjem času nekoliko približala Franciji ter dala svoj pristanek za sklenitev regionalnih paktov ter vstop Sovjetske unije v Društvo narodov. Francija se havi z dalekosežnimi načrti, to je sklep treh paktov: vzhodnega (Baltiške države Rusija, Poljska, Čehoslovaška in Nemčija), sredozemskega (Francija, Italija, Balkanske države in Turčija) ter črnomoškega (Rusija, Turčija, Rumunija, Bolgarija). Vse to naj bi za dolgo ohranilo Evropi mir.

Na znotraj je politično življenje v Franciji precej živahno. Desničarske bojovniške organizacije se mobilizirajo. Desnica zahteva reformo ustave in nove volitve. — Prišlo je do velikih demonstracij marksistov v Toulousu, Lyonu, Lorientu in Parizu. Socialistična in komunistična stranka sta sklenili skupen nastop proti desnici.

Anglija je na novo uvedla podporo za brezposelne. Sicer pa je generaliteta zahtevala tehnično preureditev vojne mornarice, gradnjo rušilcev, križark in matičnih ladij iz letala.

Nizozemska je v Amsterdamu, svoji prestolici, doživela velike komunistične demonstracije, ki so trajale več dni. Vojaštvo in policija sta zatrla upor. Mnogo je ubitih in ranjenih.

Italija je nenavadno popustljiva napram Franciji. Gradi pa nove oklopne ladje in križarke.

V Španiji je dosegel spor s Katalonci in Baski, ki so v glavnem levičarsko orientirani, grozeče dimenzije. Zastopniki Kataloncev zahtevajo razdelitev veleposesti ter groze z odpadom od Španske republike.

Po umoru poljskega zunanjega ministra so bile poljske nacionalne organizacije razpuščene, izvedene aretacije v masah ter otvorjeni koncentracijski tabori. Poljsko-čehoslovaški spor se je še poostiril.

Čehoslovaška je pod silo razmer uvedla nov izredno oster zakon o cenzuri in časopisju.

Predsednik rumunske vlade Tatarescu je ponovno posetil Pariz zaradi finančnih težkoč svoje vlade. Glasovi, da hoče rumunski kralj po vzgledu bolgarskega, uvesti diktaturo, ne utihnejo.

Bolgarska diktatura zelo ostro nastopa proti Makedenstvujočim, ki so se z vodjo Vančem Mihajlovim zatekli v gore.

V Albaniji se baje pripravlja oborožen nacionalistični odpor proti Italiji.

Jugoslovanska vlada je pripravila nove ukrepe o zaščiti kmetov, trgovcev in obrtnikov, kar naj ozdravi narodno gospodarstvo. Narodna banka je znižala obrestno mero za pol odstotka. Imenovan je bil nov prometni minister Kuzmanović. — Velika gladovna stavka rudarjev v Trbovljah je prinesla samo preklíc o redukcijah in znižanju plač od strani TPD.

Iz Amerike prihajajo vesti o splošni stavki v San Francisku, ki se je razširila po vsej Kaliforniji in še dalje v Kanado, New York. Stavka je splošna, delavstvo se bori na barikadah. Pridružili so se tudi podeželski delavci, tako da je začlenilo primanjkovati živeža. Po ukrepih voditeljev stavke se promet vzdržuje le, kolikor je neobhodno potrebno. Delavci zahtevajo višje mezde, znižanje delovnega časa ter sprejemanje samo organiziranih delavcev v pristaniščih.

V južnoameriški državi Chile je bila poskušena revolucija komunistov, ki so jo pa s silo zatrli.

Japonska in Amerika baje snujeta ne-napadalni pakt. Japonska predlaga, da se Tihi ocean razdeli na interesne sfere.

V Ženevi je zboroval mednarodni urad za delo. Zastopniki delavstva so na razpravi zahtevali 40urni delovnik, ki ga je Amerika že z uspehom uvedla. Zastopniki delodajalcev pa se razprave sploh niso udeležili. Mednarodnemu uradu za delo je na novo pristopila tudi Amerika.

PET KNJIG

II izda letos Cankarjeva družba svojim članom. In sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935.
2. Beer: Zgodovina socialnih bojev, I. knjiga.
3. Beer: Zgodovina socialnih bojev, II. knjiga.
4. Pavel Nizovoj: Ocean, ali kakor je prvi ruski naslov: Pod severnim nebom.
5. Ivan Molek: Sesuti stolp.

Cenjene sodružice

vljudno obveščam, da sem odprla **mlekarno**. Imam sveže in kislo mleko ter vse mlečne izdelke. Mleko dostavljam tudi na dom. Se priporoča

Stojan Pelagija,
Jesenice-Sava, Obrtniška ulica 23.